NEDERLANDSE SPORTRAAD

Sport in het systeem

Actualisering werkprogramma 2021-2024 van de Nederlandse Sportraad

2023

Actualisering werkprogramma

2023

// Jaarlijks actualiseert de NLsportraad het werkprogramma *Sport in het systeem 2021-2024*.[1] In dit meerjarige werkprogramma heeft de NLsportraad de visie neergezet voor de komende jaren. De NLsportraad wil door middel van adviezen topsport, breedtesport en bewegen systematisch mogelijk maken en de betekenis van sport voor de samenleving vergroten. Daarnaast wil de raad adviseren over de versterking van de sportbranche en het sportstelsel, zodat de waarde van sport groter wordt en meer mensen in beweging kunnen komen.

In het werkprogramma heeft de NLsportraad vier thema's vastgesteld waarin de verschillende adviezen thuishoren:

- **Thema 1:** Sport en gezondheid
- **Thema 2:** Sport en sociale waarden
- **Thema 3:** Topsport en samenleving
- **Thema 4:** Versterking sportbranche

De voorliggende publicatie bevat de actualisering van de activiteiten voor 2023 en vormt daarmee een bijlage bij het werkprogramma *Sport in het systeem 2021-2024.*

1 Werkprogramma 2021-2024

Ontwikkelingen 2022

Wet op de Nederlandse Sportraad

// Op moment van schrijven ligt de Wet op de Nederlandse Sportraad voor in de Eerste Kamer. Met deze wettelijke verankering krijgt de NLsportraad een solide basis om te werken aan een brede opdracht: het adviseren van regering en parlement over topsport, sport en bewegen, mede in relatie tot andere maatschappelijke vraagstukken.

Tijdens de behandeling van de wet in de Tweede Kamer zijn drie moties ingediend die de NLsportraad heeft meegewogen bij de actualisering van het werkprogramma (zie hieronder).

Tussentijdse verzoeken en initiatieven

In 2022 heeft de NLsportraad gewerkt aan de uitvoering van het meerjarig werkprogramma *Sport in het systeem 2021 - 2024*.
Daarnaast heeft de raad uit eigener beweging of op verzoek adviezen gepubliceerd die niet in het meerjarig werkprogramma en de *Actualisering 2022* waren opgenomen.[2]

- De raad speelde in op de actualiteiten met (onder andere) een briefadvies gezondheids-bescherming.[3] In 2022 schrijft de raad nog een artikel over beweegzorg en een column over het sportbeleid van de provincies.
- De raad rondde de adviesaanvraag van VWS[4] over paralympische topsport af[5] en ontving een adviesaanvraag van VWS over topsport en media[6], met het verzoek deze vraag eind 2022 te beantwoorden.
- Op initiatief van de RVS en de NLsportraad hebben veertien adviesraden samen de jongerenbundel *Jongeren en de zorgen voor hun morgen* gepubliceerd.[7] De NLsportraad voerde hierbij mede de redactie.
- Daarnaast droeg de raad op verzoek van de WRR[8] samen met andere adviesraden bij aan het doordenken van de coronascenario's, om de regering en het parlement te helpen goed voorbereid te zijn op een volgende ziektegolf.[9] Een publicatie hierover volgt begin september.
- De raad had contact met regerings-commissaris Mariëtte Hamer over een mogelijke bijdrage aan de aanpak van seksueel overschrijdend gedrag.

2 Werkprogramma 2022 | Publicatie | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)
3 NLsportraad: bescherm beweging als eerste levensbehoefte | Nieuwsbericht | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)
4 het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
5 Toekomst paralympische topsport: van gelijk, naar gelijkwaardig en samen | Nieuwsbericht | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)
6 Adviesaanvraag topsport en media | Brief | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl); Brief NLsportraad reactie adviesaanvraag topsport en media | Brief | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)
7 Jongeren en het zorgen voor hun morgen | Nieuwsbericht | Nederlandse Sportraad
8 Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)
9 Adviesraden werken coronascenario's verder uit | Nieuwsbericht | WRR (nederlandse-sportraad.nl)

- Tenslotte kreeg de raad via moties van de Tweede Kamer adviesverzoeken over kansspelen (motie-Van Nispen), ouderen (motie-Heerema) en kansengelijkheid (motie-Van Dijk).

Prioriteitsstelling

De NLsportraad is blij met de wettelijke verankering en de erkenning als volwaardig adviescollege. Dit leidt in toenemende mate tot adviesaanvragen en verzoeken om bijdragen. De keerzijde daarvan is dat de NLsportraad voor 2022 en 2023 scherpe prioriteiten moet stellen. Met de huidige financiële randvoorwaarden kan de NLsportraad drie onderbouwde advies-trajecten leveren per jaar, en houdt de raad daarnaast nog ruimte over voor briefadviezen, artikelen, columns en deelname aan adviezen van andere raden.

Een aantal geplande werkzaamheden voor 2022 is (mede) door de tussentijdse activiteiten opgeschoven in de tijd, waaronder het advies pedagogisch klimaat in de sport (publicatie eind 2022/begin 2023), de analyse van sport en bewegen tijdens de levensloop (start 2022, publicatie 2023) en het advies over de rol van zorgverzekeraars bij sport en bewegen (start 2023). De adviezen over het voorkomen en tegengaan van ongewenst gedrag en over talentherkenning en -ontwikkeling schuiven waarschijnlijk door tot ná 2023.

De motie van de Tweede Kamer over 'kansspelen' en de adviesaanvraag van het ministerie van VWS over 'topsport en media' worden deels meegenomen in het advies over organisatie en financiering van de topsport, dat begin 2023 wordt gepubliceerd. De overige twee moties, die in feite de ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen in de sport betreffen, krijgen in 2023 een vervolg na de analyse van sport en bewegen tijdens de levensloop. De verwachting is dat met de huidige bezetting beide moties in 2023 kunnen starten en in 2024 beantwoord kunnen worden.

Activiteiten 2023

Thema 1– Sport en gezondheid

Adviezen 2021

-

Adviezen 2022

Briefadvies gezondheidsbescherming

Bijdrage jongerenbundel: sport en bewegen in relatie tot mentale gezondheid

Bijdrage uitwerking coronascenario's

Analyse sport en bewegen tijdens de levensloop (doorloop in 2023)

Adviezen 2023

Analyse sport en bewegen tijdens de levensloop

Adviezen over sport en bewegen bij ondervertegenwoordigde groepen (doorloop in 2024)

Sport en veiligheid: hersenschade door sport (doorloop in 2024)

Adviezen 2024

Adviezen over sport en bewegen bij ondervertegenwoordigde groepen

Advisering op het gebied van sport en gezondheid heeft voor de NLsportraad prioriteit in de komende jaren. Sport en bewegen hebben een bewezen positief effect op de fysieke, mentale en sociale ontwikkeling en gezondheid van kinderen, volwassenen en ouderen. De coronapandemie van de afgelopen jaren en de daardoor opgetreden daling in sport- en beweegdeelname maakt dit onderwerp extra urgent.

Sport en bewegen tijdens de levensloop

In 2022 maakt de NLsportraad een start met een analyse van sport en bewegen tijdens de levensloop, om te identificeren in welke levensfasen en bij welke groepen de meeste bewegingsarmoede optreedt, wat hiervan de oorzaken zijn en welke context relevant is. Daaruit volgt halverwege 2023 een analyse op hoofdlijnen en een schets van de vervolgadviezen.

Beweegadviezen voor ondervertegenwoordigde doelgroepen

Op basis van de analyse 'Sport en bewegen tijdens de levensloop' zal de NLsportraad deeladviezen leveren over het systematisch in beweging brengen van ondervertegenwoordigde groepen. Steeds zal worden bezien welke beleidsterreinen en welke stelsels, kaders en ook wetten eraan kunnen bijdragen dat deze groepen in beweging komen (Wet publieke gezondheid, Wet langdurige zorg, Zorgverzekeringswet, enzovoorts).
De aandacht voor specifieke doelgroepen sluit aan bij de moties van de Kamerleden Heerema en van Dijk, die de NLsportraad verzoeken om adviezen te geven over respectievelijk het bevorderen van sportparticipatie bij ouderen en het bevorderen van sporten en bewegen uit oogpunt van kansengelijkheid.

Sport en veiligheid

Ruim een miljoen Nederlanders voetballen en raken in dat spel regelmatig met hun hoofd de bal. Ook bij andere sporten komt contact met het hoofd voor, zoals boksen en rugby.
De Hersenstichting adviseert bij (jonge) kinderen iedere klap tegen het hoofd zo mogelijk te vermijden. Op verzoek van de minister van LZS brengt de Gezondheidsraad in kaart wat er wetenschappelijk bekend is over de relatie tussen ernstig hersenletsel en sport, zowel bij kinderen als bij volwassenen.[10] De NLsportraad neemt deel aan dit advies en beziet op basis van dit advies welke handelingsperspectieven er zijn voor individuele sporters, begeleidend kader en bestuurders in de sport.

10 In 2003 bracht de Gezondheidsraad al een advies uit over hersenletsel bij boksers en voetballers: Hersenletsel bij boksers en voetballers | Advies | Gezondheidsraad

Thema 2 – Sport en sociale waarden

Adviezen 2021

-

Adviezen 2022

Pedagogisch klimaat in de sport (mogelijk doorloop 2023)

Adviezen 2023

-

Adviezen 2024

Voorkomen en tegengaan van ongewenst gedrag, waaronder seksuele intimidatie

Als sport voor iedereen is, dan is het ook belangrijk dat iedereen zich thuis voelt in de sport: jong en oud, man en vrouw, arm en rijk, en zonder onderscheid naar afkomst, etniciteit, religie, cultuur of seksuele voorkeur. Een positieve sportcultuur, waarbij plezier en presteren hand in hand gaan, is volgens de NLsportraad een van de randvoorwaarden voor de verdere groei en ontwikkeling van de sportbranche.

Pedagogisch klimaat in de sport

Een goed pedagogisch klimaat zou aan de basis moeten staan van sport. Alle kinderen moeten zich overal kunnen ontwikkelen, plezier kunnen beleven aan sport en actief kunnen zijn onder professionele begeleiding, waarbij oog is voor hun specifieke kwaliteiten en aandachtspunten. De NLsportraad constateert dat het pedagogisch klimaat in de sport aandacht behoeft en wil adviseren over hoe dit kan worden verbeterd. Met experts en stakeholders is de stand van zaken in de sport goed in kaart gebracht. Met een nieuw samengestelde commissie wordt de situatie in een breder perspectief geplaatst van de pedagogiek en ontwikkelingspsychologie. In het advies wordt tevens bezien of/hoe de verbetering van het pedagogisch klimaat kan bijdragen aan het voorkomen van ongewenst gedrag in de jeugdsport. Het advies wordt eind 2022 of begin 2023 gepubliceerd.[11]

Voorkomen en tegengaan van ongewenst gedrag (2024)

Ongewenst gedrag zoals discriminatie, homofobie, racisme, seksisme, intimidatie, geweld en andere vormen van (seksueel) overschrijdend gedrag horen niet thuis in de samenleving en dus ook niet in de sportwereld. De sportbranche en de overheid zijn zich hiervan in toenemende mate bewust. De NLsportraad constateert dat er veel onderzoek wordt gedaan en intensief beleid wordt gevoerd, maar dat verschillende vormen van ongewenst gedrag niet zomaar zijn verdwenen. De NLsportraad wil bezien op welke wijze een advies aan sportbranche en overheid kan bijdragen aan een positieve sportcultuur. Daarmee bouwt de NLsportraad voort op het advies over het verbeteren van het pedagogisch klimaat in de sport.

11 Pedagogisch klimaat in de sport | Adviezen | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)

Thema 3 – Topsport en samenleving

Adviezen 2021
Beoordelingscommissie sportevenementen

Adviezen 2022
Doorontwikkeling paralympische topsport
Organisatie en financiering van de topsport (doorloop 2023), inclusief rol van de media en kansspelen

Adviezen 2023
Organisatie en financiering van de topsport, inclusief rol van de media en kansspelen

Adviezen 2024
Talentherkenning- en ontwikkeling
PM Haalbaarheid van mega- en multisportevenementen
PM Maatschappelijke positie van topsporters en duale carrières

Continu
Monitoring sportevenementen

Topsport heeft een grote waarde voor de maatschappij. Het volgen van topsport zorgt voor binding, positieve gevoelens en maakt de bevolking trots. De prestaties van Olympische en Paralympische topsporters zetten Nederland op de kaart en topsport wordt ingezet in het internationale verkeer en bij handel met het buitenland. Sportevenementen zorgen regionaal voor economische en maatschappelijke impact en topsport kan worden gebruikt als 'hefboom' voor andere beleidsterreinen. Maar sportbeleving via evenementen, media, sponsoring en (online) loterijen is ook een miljoenenbusiness geworden, met alle risico's van dien.

Organisatie en financiering van de topsport

De prestaties van Nederlandse topsporters op de Olympische en Paralympische Spelen in Tokyo waren beter dan ooit. Ook in commerciële sporten zoals Formule 1, darts en kickboksen presteren Nederlanders goed. Maar wat zegt dat over de toekomst? De vraag is of de Nederlandse topsport zo is georganiseerd dat de topsport-prestaties goed blijven. En of de financiering door overheid en private partijen zeker is, nu en in de toekomst. Een andere vraag is of Nederlands talent zich goed kan blijven ontwikkelen nu kinderen motorisch minder vaardig worden.

Of wat de gevolgen zijn van de legalisering van online kansspelen, en van de veranderingen in het medialandschap en in de sponsormarkt.
En welke rol spelen de rijksoverheid, provincies en gemeenten eigenlijk in de topsport? Deze en andere vragen wil de raad graag beantwoorden. Het advies is een vervolg op *De opstelling op het speelveld*, over de organisatie en financiering van sport in brede zin. In 2022 maakt de raad een foto van de organisatie en financiering van topsport (oplevering verwacht oktober 2022). Vervolgens wordt de branche geconsulteerd. Begin 2023 wordt het advies opgeleverd.
De adviesaanvraag van het ministerie van VWS over topsport en media en de motie-Van Nispen over kansspelen worden voor zover mogelijk meegenomen in het adviestraject.

Talentherkenning en -ontwikkeling (2024)

Hoe word je topsporter? Is daarbij sprake van een structurele aanpak, of is het (ook) een kwestie van toeval? En in hoeverre is er sprake van gelijke kansen? Zijn er verschillen bij talentontwikkeling tussen georganiseerde sport en commerciële takken van sport? Talentontwikkeling vindt in Nederland niet via de scholen plaats, zoals in het

Angelsaksische model, maar veelal via de sportverenigingen en sportbonden. In de competitie komen talenten boven drijven en worden zij door de sportbonden gescout voor de regioselecties. Bij voetbalverenigingen scouten ook de betaald voetbalorganisaties voor de eigen jeugdopleidingen. Het is de vraag of alle talenten worden herkend (clublidmaatschap is rand-voorwaardelijk in dit systeem) en of kinderen en jongeren niet breder hun talenten zouden moeten ontwikkelen om erachter te komen welke sport het best bij hen past. Door het clubsysteem sorteren kinderen al vroeg voor op één specifieke tak van sport, wat kan leiden tot een beperktere motorische ontwikkeling en mogelijk ook tot eerder afhaken van de sport. Ook is het de vraag of alle kinderen en jongeren evenveel kans maken op talentontwikkeling, gelet op de investeringen in tijd en geld die hiervoor nodig zijn. In vervolg op het adviestraject pedagogisch klimaat is het daarnaast van belang dat er oog is voor de weg die kinderen afleggen naar de top, waarbij zij de juiste ondersteuning krijgen op het juiste moment, en waarbij er niet alleen oog is voor prestaties.

De NLsportraad is voornemens op basis van literatuur en stakeholdergesprekken te verkennen welke (beleids)ontwikkelingen rondom talentontwikkeling spelen, welke succesfactoren er zijn en welke knelpunten om aandacht vragen. Op basis hiervan stelt de NLsportraad een advies op.

Thema 4 – Versterking sportbranche

Adviezen 2021

Organisatie en financiering van de sport: wettelijk en financieel addendum

Adviezen 2022

-

Adviezen 2023

Van zorg naar preventie: rol zorgverzekeraars bij sport en bewegen

Adviezen 2024

PM Advies over (een van de) overige randvoorwaarden ter versterking van de sportbranche, waaronder professionalisering, arbeidsmarkt, brancheontwikkeling en samenwerking met andere branches.

Voor een sterke sportbranche zijn verschillende randvoorwaarden nodig. In De opstelling op het speelveld adviseerde de NLsportraad in ieder geval de volgende voorwaarden te vervullen:

- *sport als publieke voorziening;*
- *fysieke infrastructuur op orde;*
- *toegankelijkheid voor kwetsbare groepen;*
- *professionalisering van de sportbranche en versterking arbeidsmarkt;*
- *één sport- en beweegbranche, en brancheontwikkeling;*
- *samenwerking sport met andere branches.*

De NLsportraad neemt de verschillende randvoorwaarden onder de loep, beziet welke het meest cruciaal zijn en adviseert hierover. Over 'sport als publieke voorziening' heeft de NLsportraad geadviseerd in het wettelijk en financieel addendum bij het advies De opstelling op het speelveld. [12]

Van zorg naar preventie

Binnen de gezondheidszorg gaat momenteel het grootste deel van het beschikbare geld naar het genezen van mensen, de curatieve zorg.
In verhouding gaat nog weinig aandacht en geld naar preventieve zorg en het stimuleren van een gezonde leefstijl, inclusief sporten en bewegen.
De NLsportraad heeft tijdens het schrijven van het advies *De opstelling op het speelveld* en het bijbehorende addendum gediscussieerd over wat zorgverzekeraars zouden kunnen betekenen om meer mensen te laten sporten en bewegen.
Binnen het huidige zorgverzekeringsstelsel zijn sommige (para)medische vormen van beweging verzekerd, zoals fysiotherapie en revalidatie.
Daarnaast zoeken zorgverzekeraars naar mogelijkheden om een gezonde leefstijl te stimuleren, bijvoorbeeld met campagnes waarin positieve gedragsbeïnvloeding centraal staat.
De NLsportraad wil graag verder denken over de wijze waarop zorgverzekeraars kunnen bijdragen aan een vitaler Nederland. De raad beseft dat daarvoor mogelijk het zorgverzekeringsstelsel en de -wet moeten worden aangepast, maar is ervan overtuigd dat dit de moeite waard is omdat de gezondheidswinst voor de totale bevolking groot zal zijn.

12 Wettelijk en financieel addendum bij De opstelling op het speelveld | Advies | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)

Ruimte voor actualiteit

// De NLsportraad speelt gedurende het jaar in op de actualiteit en biedt nazorg bij gepubliceerde adviezen, mede op verzoek van derden. Daarnaast onderhoudt de raad een groot netwerk van departementen, provincies en gemeenten, sportorganisaties, fondsen en loterijen, bedrijven en evenementen-organisatoren, enzovoorts.

Actualiteit

De NLsportraad speelt in op majeure ontwikkelingen in de samenleving die een relatie hebben met sport en bewegen. Soms leidt dit niet onmiddellijk tot omvangrijke adviestrajecten, maar levert de raad een andere bijdrage om belangrijke onderwerpen op de agenda te zetten. Dat geldt bijvoorbeeld in de afgelopen jaren voor de coronapandemie, de problematiek bij jongeren (mede door corona) en die 'andere' pandemie van bewegingsarmoede. De raad zet hiervoor alternatieve producten in waaronder brief-adviezen, open brieven, columns, essays, presentaties tijdens bijeenkomsten en optredens in de media. Ook neemt de raad op verzoek deel aan adviestrajecten van andere adviesraden.

Nazorg

De raad beschikt inmiddels over een behoorlijke lijst met gepubliceerde adviezen. Op het moment van publicatie zet de NLsportraad verschillende communicatiekanalen in om de beoogde doelgroepen te bereiken. Maar ook op latere momenten zijn adviezen actueel. Zo vragen partijen uit het veld met grote regelmaat om toelichting bij de adviezen van de NLsportraad die gaan over het opzetten van een nieuw sportstelsel, ondersteund door een sportwet. Het advies *Plezier in bewegen* is relevant voor de ontwikkelingen rond de Rijke schooldag. Daarom reserveert de raad tijd om deze adviezen op gezette tijden opnieuw onder de aandacht te brengen.

Netwerk

In 2021-2022 heeft de raad geïnvesteerd in een (hernieuwde) ronde langs politici, departementen en provincies. In 2022-2023 wil de raad dit vervolgen met een ronde langs een aantal gemeenten en sportorganisaties. De gesprekken zijn belangrijk voor de raad om voeling te houden met beleid en praktijk. Daarnaast is de raad in overleg om structureel aansluiting te krijgen bij platforms van universiteiten en hogescholen die onderzoek uitvoeren en onderwijs geven in het domein van sport, bewegen en gezondheid. Daarmee houdt de raad goed zicht op de stand van de wetenschap.

Dit is een uitgave van de Nederlandse Sportraad

De Nederlandse Sportraad (NLsportraad) is een onafhankelijk adviescollege dat zich richt op het versterken van de betekenis van topsport, breedtesport en bewegen voor de samenleving. De NLsportraad geeft adviezen over zowel sportspecifieke thema's als de relatie tussen sport en andere beleidsterreinen. Adviezen ontwikkelt de raad op transparante wijze samen met experts en ervaringsdeskundigen. Adviezen van de NLsportraad zijn vernieuwend, relevant, onderbouwd door onderzoek en uitvoerbaar.

www.nederlandse-sportraad.nl

September 2022 | NLsportraad 2022-03
Vormgeving: Things To Make And Do